

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара четврте класе Министарства Унутрашњих Дела, Николу Ст. Вељковића, начелника треће класе среза заглавског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полициског писара прве класе среза љубићског Чедомира Зарића, поручника у оставци;

за полициског писара друге класе среза нишког Тихомира Мијатовића, полициског писара исте класе среза љубићског, — по молби;

за полициског писара друге класе среза посавског округа ваљевског Стевана Николића, полициског писара исте класе среза тамнавског — по молби;

за полициског писара треће класе среза груганског Стојана Вучковића, полициског писара исте класе среза деспотовачког, — по молби;

за полициског писара треће класе среза рађевског Светозара Атића, апсолвираниог правника;

за полициског писара треће класе начелства округа топличког Христифора Ђуричића, апсолвираниог правника; и

за полициског писара треће класе начелства округа ужичког Милана Марковића, практиканта истога начелства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. год., у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан Кондић, полициски писар друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, на основу § 70. закона о

чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. год, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Ђорђе Протић, полициски писар друге класе среза беличког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. априла 1912. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОДРЖАВАЊЕ (ЈАТАКОВАЊЕ)

од

ДР. ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

А. I. Подржавање је помагање извршиоцу после извршења каквог злочина или преступа, да избегне казну или да му сачува корист, коју је оним кривичним делом прибавио (§ 50 к. з.).

1. Подржавање претпоставља дакле извршење каквог злочина или преступа. Подржавање иступа није према томе кривично дело.

а) Без значаја је, да ли су подржавани злочин или преступ из општег, споредног или посебног казненог законодавства¹⁾.

б) Могуће је подржавање у односу на какав посебан злочин или преступ (в. О. Д. § 62 II 4) од стране лица, које не може бити извршилац тог злочина или преступа²⁾.

¹⁾ Уп. *Olshausen* § 257. 4, *Binding* 2 646, *Beling* 17, *Openhoff* § 257. 4. Против *Koppmann Teilnahme* *du militärische Verbrechen* 33.

²⁾ Уп. *Frank* § 257. II.

в) Пошто тужба повређеног није услов инкриминације, т.ј. није елемент у појму кривичног дела, то подржавање постоји и онда, кад је подржавани злочин или преступ кривично дело по тужби повређеног и овај тужбу није подигао. Но разуме се, да се пре подизања ове тужбе не може повести истрага против подржаваоца.

г) Није потребно, да је извршилац подржаног злочина или преступа кривац. Истина у § 50 се употребљава израз „кривац“ („Ко би кривцу...“), али да он овде није употребљен у свом техничком значењу, види се из §§-а 250 а и 250 б к. з., у којима се предвиђа тешко подржавање, и где је употребљен израз „лице“ („ко лицима, која су какву крађу или утају... учинила...“). Овако се мора узети у толико пре, што би било неправедно и противно циљу законодавчевом, да се подржавање сматра као кривично дело само онда, кад је извршилац претходног злочина или преступа кривац³⁾.

2. Радња се може састојати дакле или у *помагању извршиоцу, да избегне казну за злочин или преступ, који је извршио, или у помагању извршиоцу, да сачува корист, коју је прибавио злочиним или преступом од њега извршеним.* Према овоме се разликују две врсте подржавања: *лично*, чија се радња састоји у помагању прве врсте, и *стварно*, чија се радња састоји у помагању друге врсте.

а) За постојање радње подржавања није потребно, да је извршилац услед помагања заиста избегао казну или сачувао корист прибављену кривичним делом. Али је потребно, да се је *положио његов услед помагања заиста побољшио*⁴⁾.

³⁾ У § 257 немачког к. з. вели се: „Ко по извршењу каквог злочина или преступа помогне извршиоцу или саучеснику...“ Узимајући, да је и виност елемент кривичног дела, немачки писци су принуђени, да порику постојање кривичног дела подржавања, кад извршилац подржаног кривичног дела није вин (в. н. пр. *Frank* § 257 II 1, *v. Liszt* § 183 III, *Meyer-Altfeld* 561, *Olshausen* § 257, 4). Противно узима *Herzog G A* 29 127.

⁴⁾ Тако *Frank* § 257 V и 2 12 139, *v. Liszt* § 183 I 1 б, *Meyer-Altfeld* 562, *Köhler G S* 61 56. Против *Beling* 31, *Hälschner* 2 876, *Meyer* 66 N. 1., према којима је довољно, да је радња била управљена на помагање, и *Olshausen* § 257, 10, *Binding* 2 655, *Oppen-*

У противном случају постојао би само покушај подржавања. Тако постојао би само покушај, кад би се ко безуспешно трудио, да наведе вештаке на давање лажног мишљења у корист оптуженог.

¹ Радња се код личног подржавања може састојати н. пр. у уништењу трагова кривичног дела и доказних средстава, давању каквог лажног сведочанства, лажном сведочењу у корист оптуженог, давању средстава за бегство, ослобођењу затвореног извршиоца¹), прикривању извршиоца²), противправном одбијању сведочења, утицају на сведоке, издржавању казне лишењу слободе и плаћању новчане казне под именом извршиоцем³), лажном признању себе самог као извршиоца, спречавању пријаве и противдужносној непријави⁴), стављању лажних података у молби за помиловање поднетој за некога⁵) итд. Нису међутим радње подржавања подстрекавање и помагање у самоубиству⁶), давање средства за плаћање новчане казне или накнада већ плаћене новчане казне⁷), подстрекавање повређеног да не подигне тужбу⁸).

(НАСТАВИТЕ СЕ)

hof § 257, 17, *Gretener* 103, према којима је поред овога потребно и то, да је радња управљена на помагање била *подобна* да произведе последицу у питању.

¹) Ова врста подржавања биће у идеалном стању с кривичним делом из § 98 к. з. Тако *Frank* § 257 V 1, *Olshausen* § 257, 20, *Binding* 2 598. Према неким у овом случају постоји само кривично дело из § 98 к. з. (тако *Belting* 21, *Köhler* 70).

²) Ова врста подржавања биће у идеалном стању с кривичним делом из § 98 а к. з.

³) Тако *Frank* § 257 V 1 а, *v. Liszt* § 183 III 2, *Binbing* 2 651, *Olshausen* § 257, 21. Прот. *Meyer-Altfeld* 561, *Köhler* 71, *v. Bar Gesetz und Schuld* 2 784, *v. Buri* G S 29 45 (не постоји тада подржавање).

⁴) Уп. *Frank* § 257 V 1. Према неким само је спречавање пријаве подржавање (тако *v. Liszt* § 183 III 2).

⁵) Тако *Frank* § 257 V 1 б, *v. Liszt* § 173 III 2, *Meyer-Altfeld* 561, *Olshausen* § 257, 19, *Rüd. Stengl* 9, *Belting* 33. Наравно потребно је, да је лажан податак *подобан* да произведе последицу у питању. — Према неким постојаће у овом случају само онда подржавање, кад су уз молбу засновану на оним подацима приложене лажне исправе (тако *Pälchner* 2 876, *Merkel* H N 3 740, 4 427, *v. Buri* 45, *Gretener* 148). Према неким у овом случају не може никад постојати подржавање, пошто је, веле, помиловање неограничено право владарца (тако *Oppenhof* § 257, 14).

⁶) Тако *v. Liszt* § 183 III 2, *v. Bar Gesetz und Schuld* 2 783, *Belting* 33. Прот. *Frank* § 257 V 1.

⁷) Тако *v. Liszt* § 183 III 2, *Meyer-Altfeld* 561. Према неким подржавање не постоји у овом случају само онда, кад је новац извршиоцу покљоњен или кад има да врати плаћену му новчану казну, а постојаће подржавање, кад је трећи платио за осуђеног без обвезе враћања за њега, пошто је, веле, само у прва два новчана казна у ствари плаћена из имовине осуђеника (тако *Olshausen* § 257, 21, *Frank* § 257 V 1 а, *Binding* 2 651). Но аргументат је неоснован, јер је и у трећем случају плаћени новац покљоњен осуђенику, те је тако и тада у ствари новчана казна плаћена из његове имовине. Према неким подржавање постоји само тада, кад је новчана казна плаћена за осуђеника против његове воље и кад му је покљоњен новац ради плаћања ове (тако *Raff* 21), а према неким само тада кад је новац покљоњен ради плаћања новчане казне (тако *Gretener* 147, *Stoos Schweiz. Z* 11 368). Према неким увек постоји подржавање у овом случају (тако *Lehmann* G A 19 784, *Vitnow Raub* 83, *Decken* 2 12 117, *Lammasch* D. Z. Zeitung 2 432).

⁸) Овако се има узети из тог разлога, што кад је законодавац учинио остварење државног права на казну зависним од воље повређеног, он је самим тим учинио ово остварење зависним и од оних фактора, који утичу на стварање одлуке воље, да се не по-

ТРАГОВИ НОГУ И РУКУ У КРИВИЧНИМ ИСТРАГАМА

(НАСТАВАК)

Поткована обућа.

Обућа радника и сељака, као и војника, често је врло типична услед поткова. За овај потков употребљују се клинци, који варирају од једног предела ка другом. За поткивање обуће у водском кантону употребљују се ови јексери: „париски шилци“, јексери за пењање са или без слова на глави, обични мали јексери са четвртастом или изобразаном главом итд. Обућари у Паризу употребљују још разноличније јексере, а и јексери који се употребљују у Бретањи имају своју специјалну форму.

Лако је разумети, да је познавање ових разних врста клинаца за поткивање обуће врло корисно за студирање отисака, нађених на месту извршеног дела. Ако се н. пр. у равници нађу отисци обуће која је поткована клинцима за брдску обућу, може се на основу овога са вероватноћом закључити, да су ово отисци каквог планинца. Клинци, који се употребљују за поткивање само дрвене обуће, одају увек ногу која је била обувена у ову обућу. Неопходно је, дакле, потребно створити колекцију клинаца за поткивање обуће, који су у локалној употреби, јер се она може корисно консултирати приликом испитивања отисака од потковане обуће.

Исто је овако и са распоредом јексера на ђоновима, јер се и начин поткивања обућ мења према пределима. Тако н. пр. у Коти (водски кантон) клинци су распоређени у виду полумесеца до ивице ђонова, и то у неколико реди, од којих само први иде до места где почиње кривина ђона. Задња и унутрашња ивица штикле притежава по два реда клинаца. Исти је овакав распоред клинаца и на дрвеној обући у целом овом пределу.

Некада је „непољски потков“ био карактеристичан за обућу италијанских радника, али је данас овај начин поткивања генералисан.

Потков фабрички, а често и поткови извесних обућара, садржавају утврђен број клинаца. Тако обућа француских војника, чија мера варира између 26 и 33 см., поткована је клинцима, чија је глава широка 8 м.м. Број ових клинаца износи: за ципеле 52, а за чизме 80.

дигне тужба (уп. *Frank* § 257 V 1 с). Ако би ова одлука воље била изнуђена, могла би постојати само принуда или изнуда, али не подржавање (прот. *Frank* loc. cit.). Тако и *v. Liszt* § 183 III 2, *Gretener* 152, *Pälchner* 2 875. Тако и *Olshausen* (§ 257, 3), али он сматра подизање тужбе као услов инкриминације у појму кривичног дела те наводи као аргументат за ово своје мишљење то, што пре подизања тужбе право државно на казну још не постоји, пошто још нема кривичног дела, те не може постојати ни подржавање. Но према њему не постојаће подржавање, ако је тужба већ подигнута, па се ко претњом, силом или обманом наводи на одустанак, пошто тада, веле, већ постоји државно право на казну. Прот. *Binding* 2 653, *Merkel* H N 4 428, *Meyer-Altfeld* 560, *Köhler Studien* 1 158, *Köhler* G S 61 59, према којима је подстрекавање на неподизање тужбе подржавање. Прот. и *Belting* 32, према коме је ово подстрекавање само подстрекавање на подржавање, но онда би изашло, да би пропуштање подизања тужбе било подржавање.

Изношеност обуће.

Изношена обућа оставља отиске на којима се познаје њихова изношеност. Код личности, које при ходу окрећу ногу у поље, обућа је нарочито изношена са ове стране. Веома мале ципеле излизују се нарочито при врху и на задњем делу пете, а врло велике ципеле у средини. Све ове особености познају се на добром отиску и олакшавају знатно идентификацију обуће.

Често је обућа продорана, и ове продорине познају се, сасвим природно, на отиску. За идентификацију помоћу отисака обувених ногу, недостаци ђонова имају капиталну важност, јер многи људи носе ципеле из једне исте фабрике и од исте мере. Сами ови недостаци допуштају понекад сигурну идентификацију обуће која их је произвела. Шта више, они нам могу пружити, својим положајем, обавештења и о начину хода личности, која је обућу носила.

Помињемо, да се промена ђонова (ударње пенцета) познаје увек по трансверзалном угњућу близу врата ноге.

И код отисака дрвених ципела у снегу могућно је понекад разликовати да ли је доњи део ове обуће (који одговара ђоновима) од боровине или од ораховине. Концентрични кругови, који означају старост дрвета, немају исту отпорну снагу. Они, који су тврђи и мање излизани, образују на ђоновима незнатна испунчања.

Обућа од платна са ђоновима од узница оставља такође врло јасне и карактеристичне отиске, чије је идентификовање релативно лако.

Помињемо још, да су злочинци у извесним случајевима привезивали за своју обућу лажне ђонове, који су били окренути у правцу супротном њиховом ходу. Маневар овај био је откривен помоћу правца отисака (изнутра окренути) и репродукције веза на отиску.

Поступак при испитивању отисака ногу.

У свом знаменитом делу *О отисцима у опште и њиховој примени у судско-медицинској пракси* (Лион, 1889), Фрекон је већ утврдио правила и поступак за вештачење отисака ногу. Он прописује ове операције: 1. чување самог отиска као доказа; 2. копирање отиска помоћу мерња, прецртавања, фотографисања и калуљења; 3. репродукција отиска чији идентитет треба утврдити, и 4. упоређење сумњивог отиска са овом репродукцијом.

Говорили смо већ о чувању отисака ногу на месту извршеног злочина до доласка истражног чиновника и полицијског вештака, те с тога нема потребе да се још једном враћамо на ову ствар.

Фотографисање.

Потребно је, пре сваке друге операције, изглед нађеног отиска утврдити на фотографској плочи. Фотографије отисака допуњују њихово калуљење у гипсу, које такође треба вршити у свима случајевима кад се зато има могућности. Негативни отисци често су толико слаби, да је немогућно добити од њих корисне

калупе у гипсу, те с тога остаје фотографика као једино средство за њихово фиксирање. Ова је неопходна и да би сачувала слику позитивних отисака. Разуме се већ, да прво увек треба извршити фотографисање, па тек онда приступити калупљењу отиска, јер се овај и после најуспешнијег калупљења квари. Ако се отисак налази н. пр. у снегу, мора се потпуно уништити приликом вађења калупа из њега.

Снимање отисака ногу врши се у обрнутом положају и на овај начин: треба у почетку ставити поред отиска, а у правцу најдуже осовине, једну танку пантљику од беле хартије, дугачку отприлике 10 см. и подељену, линијама од туша, на сантиметре. Ова пантљика служи за директну меру репродукције. Не треба много редуцирати слику отиска. Најбоље је фотографисати га у половини природне величине, на плочи 13 × 18. Ако се има на расположењу довољно велика комора (21 × 27 најмање), боље је фиксирати отисак у природној величини, јер ова фотографија олакшава упознавање детаља. Редуције треба доцније увеличати у природној величини.

Позитивни отисци, ноге произведени влагом итд. на паркету н. пр. доста су тешки за фотографисање. У овим случајевима треба веома косо осветлити место где се налази отисак, евентуално и са вештачком светлошћу.

Разуме се по себи, да отисак увек треба да буде потпуно паралелан мутном стаклу фотографског апарата.

Цртање и копирање.

Ако се не располаже фотографским апаратом, контуре отиска могу се фиксирати помоћу цртања или копирања. Др. Кор препоручује за ово следећу методу: треба окружити отисак каквом уздигнутом ивицом (помоћу картона, парчета дрва итд.) и преко ове ивице метнути провидно стакло, по коме, даље, помоћу масног плајваза, треба повлачити контуре отиска. При овом треба pazити, да осовина очију, приликом цртања буде перпендикуларна са планом отиска, што ће се постићи нагињањем ка стаклу.

Флоренс премазује плочу, помоћу запушача од фате, бојом направљеном од карбоната олова, али тако да се кроз њу још може видети отисак за прецртавање, чији се контури извлаче са једним шљомком. Ако се иза стаклене плоче стави црна хартија, добиће се црн нацрт на белој површини. Ако се пак стаклена плоча стави на рецепијенат у коме има амонијум сифидрата, оловни карбонат допрниће.

Калупљење отиска.

За калупљење отисака препоручује се различите методе: стеарин, восак, густо туткало, гипс итд. Од свију ових материја гипс даје најбоље резултате, јер се може корисно употребити за калупљење свију негативних отисака.

Ако се отисак налази на тврдом терену, на земљи у пољу, или у блату више или мање осушеном, није потребно удешавати га за калупљење, већ се овом

може одмах приступити. Да би се избегло образовање грумуљица, треба у мањим количинама спуштати гипс у воду (никад обратно), мешајући непрестано по води. Кад је сав гипс спуштен у воду, добивени раствор треба сипати у отисак — док се овај не испуни — а по том очекувати док се гипс не почне стврдњавати. У овом моменту треба на мало стврднути слој гипса метнути неколико малих парчета дрва, у дужини отиска, а за овим сипати други слој гипса, који има за задатак да консолидује калуп. Кад је гипс потпуно очврсно и почео већ да се загрева, треба извадити калуп без бојазни да ће се изломити. Земља и остале материје око њега могу се очистити, пошто се калуп потпуно осуши, помоћу млаза воде или четке.

Понекад је потребно да се отисак, пре калупљења, окружи малим земљаним насипом или ивицом картона, да растворен гипс не би отицао.

Приликом калупљења отисака на меким и кртим теренима, треба их претходно очврснути. У овом циљу треба отисак, помоћу пулверизатора, посути концентрисаним раствором алкохола и туткала. Поједини за ово употребљују канадски балсам или гуму „Даљар“, који нама лично нису дали најбоље резултате. Врло је важно да се туткало сипа у отисак, бар у почетку, у врло малим количинама, јер ће се отисак покварити ако се много овлажи. Кад се први слој туткала осуши, може се преко њега сипати још један да би се појачао отпор отиска. Било би потпуно издишно посипати гумом влажне отиске. Њих треба директно калупити.

Отисак, очврнут гумом, калупи се на горе описани начин.

За калупљење отисака у снегу треба их претходно посути, кроз ситно сито, танким слојем гипса, а за тим преко овога сипати раствор гипса и воде. Гипс, који се употребљује за калупљење отисака у снегу треба да буде на температури приближној снегу. Да би се ово постигло, треба га замосити са мало воде и више снега. Ако је отисак у снегу релативно тврд, може се гипс директно у њега сипати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИЗА РЕПРЕСИЈЕ

ОД
LOUBAT-A

ГЛАВНОГ ПРОКУРАТОРА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У ЛИЈОНУ

Под овим насловом (*la crise de la repression*) изашла је пре кратког времена у *Revue Politique et Parlementaire*¹⁾, ова интересантна студија г. *Loubat-a*, главног прокуратора Апелационог Суда у Лијону, у којој овај одлични криминалист излаже мучно стање казног система, који поред све своје строгости не одолева напредовању криминалитета. Испитујући узроке због којих је казнена репресија

толико ослабила, писац ове одличне студије тражи у исти мах и лекове, цртајући нам живо опасност која прети од слабости друштва у борби са злочиним. Он то чини са толико духа и дубоким познавањем предмета који студира, да је ова студија од највећег интереса за све који се интересују питањима ове врсте, нарочито за власти и судове. Јер махне казног система и узроци због којих репресија кривичних дела не производи она дејства, која се од ње очекују, а које се исцрпно и темељно третирају у овој студији, нису махне само једног система и једног народа, већ су то и наше махне. Број криваца који успевају сваке године да умакну правди, није тако незнатан да не представља никакву опасност за друштвену сигурност. С тога излажемо овде ову ваљану студију г. *Loubat-a*, држећи да нам она може бити од користи о свему што се у њој излаже, нарочито у погледу на опасност која прети од великог утицаја хуманитарних идеја у корист оних који то не заслужују, а који се и код нас осећа.

* * *

Било би скоро добијасто питати се данас да ли се злочин казни као што то заслужује и према потребама друштвене одбране, да су казне тачно примењене и да оне држе злочинце у респекту. Нема сумње, што је борба за egzистенцију суровија, у толико се злочин више умножава. Исто тако, у колико раскош напредује, у колико је флора задовољстава богатија, многобројније су и силније потребе и прохтеви. „Цивилизација подстиче злочин, као што вибрација етера потстиче вибрацију светлости.“¹⁾ У интензитету модерног живота у коме се бије бесна борба за освајање уживања, друштво мора да удвоји пажњу да би сузбило јуриш жеља. Испуњава ли оно ову дужност? Наша рафинирана цивилизација, човечност и племенитост француске душе, брига која је дошла до парадоксизма, да се олакша невољнима да не пате, учинили су те је за ових последњих двадесет година поплавило нашу земљу талас милости и сажалења који је занео и најјаче духове. Јавне власти нису се противиле овој бујици. Примерне казне напуштене су, као да су биле избрисане из наших закона; судови су изрицали све блажије и блажије казне, и покрај њихове слабости, ове су казне ублажаване још многобројним олакшицама које је добротин законодавац дао у руке јавним властима, као што су анестезична средства у рукама хирурга. Репресија је падала са степена на степен, све ниже, и није више одолевала злочину. Број убиства, оцубистава и тровања увећао се са 400 од 1898. до 1907²⁾. У истој периоду број повреда и злоставља порастао је са две трећине³⁾, а зна се колико се убиства крију под овим ублаженим изразом. У пркос томе, што паркети избегавају што је могуће више кривични суд

1) *Tarde*. — *La Philosophie pénale*, стр. 375.

2) Од 1031. у 1898. ова је цифра достигла до 1436 у 1907.

3) У 1898. 315, у 1907. 505.

1) № 204 од 10. јуна и № 205 од 10. јула т. г.

опредајући суду за преступна дела многа дела, број предмета који подлеже пороти све је већи¹⁾, као што је већи и број предмета које суде судови за преступна дела²⁾.

Међутим је гоњење све мање. Број предмета који отпадају огроман је. У 1905. г. било 321.015 или 58%; у 1906. 323.472 или 59%; у 1907. 321.506 или 57%; у 1908. 309.101 или 50%; у 1909 308.938 или 56%. У овим цифрама сваке године има више од 100.000 предмета, који су остављени за то што су кривци остали непознати и више од 40.000 за које паркети нису нашли да су толико озбиљни да мотивишу гоњење. Један мотив остављања који јако задаје бриге и врло је је чест, то је недостатак довољних доказа против означених оптужених; број предмета који су расправљени на овај начин износио је 47.452 у 1906.; 40.908 у 1907., 54.683 у 1908. и 56.280 у 1909.³⁾ »Ово напредовање, — говорио је чувар државног печата у свом извештају о администрацији правде за 1905. г. — »очевидно је знак кобне ситуације. Стално »увећање броја злочинаца који успевају »да умакну гоњењу правде, сачињаваће, »ако би остало и даље, опасност која »прети јавној сигурности. Шта више, оно »показује да правда није реализовала ни »какав прогрес у средствима за успевање проналаска истине, док се злочинци користе са највећом вештином »свима средствима која им даје све већа »брзина комуникација да умакну са позорнице својих злочина и да створе alibi. »Њихови деликтуозни поступци модификују се са прогресима науке док средства кривичне истраге стоје на истој »мери«. Дрхтимо при помисли да убице имају 50 од 100 шанса да умакну свакој истрази, виновници насиља или дела против наравствености 73%, лопови 77%, варалице 80% не рачунајући ту ослобођавања која такође увећавају наду на неказнимост. Као оно у краљевини Хамлетовој, мора да има нечега трулог у казненем систему, који производи сличне резултате.

Надражена злочинима који одјекују и који се понављају, јавна свест буди се из свог дугог дремежа. Слично човеку који је нападнут у дубоком сну, она се пренула, позива у помоћ и оптужује, по мало и неправо, и на све стране. Моја је намера да покушам да детерминисем беспристрасно узроке кризе кроз коју пролази репресија и да им потражим лекове.

I — Узроци.

Кад се јавно мњење изрази о каквој злоупотреби која је откривена изненадно,

¹⁾ У 1906. 2143 предмета; у 1907. 2357; у 1908. 2108. Ова је цифра опала у 1909. у којој је било само 2185.

²⁾ У 1905. г. 173.213 предмета са 213.882 оптужена.
У 1906. г. 170.327 « « 207.485 «
У 1907. г. 182.886 « « 222.398 «
У 1908. г. 186.112 « « 226.322 «
У 1909. г. такође смањење: 181.475 предмета са 218.517 оптужених.

³⁾ Средња цифра предмета који су расправљени на овај начин од 54% од 1886 до 1890 достигла је до 61%. Остављено је непредатих суду 50% убиства, 73% насиља или дела против јавног стида, 77% крађа, 80% злоупотреба поверења.

оно брзо проналази кривца кога оно терети сваком неправдом и проналази лек који је кадар све да излечи. Новине му попују да је један судија претерао у ревности, учинио погрешку или заборавио нешто; брзо, закон да се магистрати зауздају! Потера ли председник кривичног суда мало јаче оптуженог по трагу, одмах повика на испит, као на нешто што се крадом увукло у судске формалности без допуштења законика! Да се укине испит, очекујући да се укине председник! Исто је тако са репресијом. Јавно мњење, које је данас у очајању због све веће дрскости и цинизма злочинаца, одмах је пронашло виновнике који су одговорни за зло, а то су добродушни магистрати. Далеко сам од помисли да поричем да магистратура носи део одговорности за то што је репресија ослабила, али једном тако распростајењем злу има других дубљих узрока тако да би било опасно не видети их; јер кад се узбуђеност духова један пут утиша и бура пређе, код судија ће се опет појавити њихова уобичајена благост, и леги дани да стрмен опет процвета повратиће се.

Први је и најважнији узрок из кога су постали сви други, у стању наших нарави. Крајња цивилизација, ако се не пази, префињујући идеје човечности и доброте, ствара слабост; она рафинира осећања, чини нерве осетљивијим а тело нежнијим, и граничи са мекшћом и пороком. »Дух се изощтрава, наука напредује, индустрија и трговина развијају се, али ни морал ни енергија не расту »сразмерно«¹⁾.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Тако је скончао мој заштитник; навала крви на мозак, капља или загушење изазвано пијанством прекинуло је његов живот. За све време како је поднаредник моринске артиљерије не може се наћи ни један који је пио са толико постојаности са колико Дифаји. Једна једина црта окарактерисаће га, а он ју је причао као најлепшу у своме животу. Било је то на Три Јерарха. Дифаји беше нешто слаб, а његови другови, да би прославили поданичку оданост, посаде га на носила, која су носили четири тобџије; то беше велика почаст. О сваку носиљку беху обешене чутурице са ракијом које су сачували од јутарњега следовања. Сед њи на овакој столици Дифаји заустављаше поворку пред сваком бараком у догору и пијаше дајући и другима да пију уз уобичајене узвике. Ова заустављања тако су често понављана да му се на крају замути ум, те његово једнодневно височанство у једној крчми прогута и не

жваћући један велики режањ сланине, мислећи да је грејерски сир. Сланина је била несварљива и Дифаји вратив се у своју шатру, баца се на постељу; мало после осети ригање; залуд је хтео да спречи оне снажне напоне, повраћање дође... Кад криза прође он заспа и из дубоког заноса разбуди га тек препирка пса и мачке који беху дошли баш до самог »вулканског« отвора... О, достојанство човеково, шта је са тобом било? Зар се овом гнусном сликом коју није видео нико други сем Дифаји-а, не даје Шпартанцима поука о умерености!?

Прекинуо сам за тренуак причање мога живота да бих изнео карактерне знаке мога земљака; њега нема више, Бог нека га прости! — Вратим се на брик где ме Полет беше оставио са заповедником упљачкане лађе и с пет људи из посаде са »Реванша«. Талан бесмо позатварали отворе за силажење у унутрашњост лађе да би се обезбедили од заробљеника и приближивали смо се обали, те да поред ње пловимо што даље у Булоњи, кад топовски пуцњи, које су Енглези били изабацили пре сукоба, беху дозвали једну од њихових убојних лађа. Она повећа једрила да би нас стигла и тукла топовима и ускоро дође тако близу нас да су нас њена ђулад пребацивала; тако нас је гонила до према Кале-у. Тада се море узбуни и диже се неки немилостиви ветар који је дувао ка обали те помислимо да ће се фрегата вратити из бојазни да се не разлупа о стене; она већ више није господарила својим кретањем, гоњена ка обали имала је се борити уједанпут са свима елементима; насести било би за њу једини спас, али то се не проба. За трен ока фрегата би стављена под унакрсну ватру батерија са стеновите обале из утврђења Руж; ода свуда на њу су падале као киша бомбе, ђулад са ланчевима и гранате. Усред ове страшне грмљаве разлеже се јаук и фрегата потону у таласе.

После једног сата дан забеле; овде онде по таласима пловљаху остацци. Неки човек и жена беху се ухватили за катарку и машући марамом звали су у помоћ. Ми смо баш хтели обићи гребен Гренет кад приметисмо њихове знаке. Учини ми се да би могли спасти ове јаднике; предложим то заповеднику упљачкане лађе, и кад он одби да нам да једну барку, занет милосрђем, које догле нисам осећао, подвикнем му да њу му разбити главу. »Одлази рече ми са неким презривим осмехом и слежући раменима; капетан Полет има више човекољубља него ти, он их је видео па и не мрдну; нема се шта ту да ради. И они и ми имамо бурно време, свак нек се брине о себи, имали смо доста губитака«.

Овај приговор ме умири и разумедох да идемо већој опасности него што сам ја претпостављао. Доиста таласи су се гомилали један на другом, а изнад њих су летеле тице мешајући своје оштре крикове са звиждањем севернога ветра; на све мрачнијем хоризонту појављиваху се дуге бразде црне и црвене; изглед неба био је страхан, све наговештаваше буру.

¹⁾ Renouvier, *La critique philosophique*. — 1889.

За срећу Полет је добро срачунао време одстојање; проћосмо мореуз Булоњски и недалеко одатле у Портелу наћосмо крај обале прибежиште и сигурност. Искрцавајући се овде видесмо на спруду да леже оно двоје несрећника, које сам ја баш желео спасти. Осека их је мртве оставила на туђој земљи; можда су то били и заљубљени. Био сам дирнут њиховом судбином али ме из тога тргоше друге бриге. Сви сељани, жене, деца, старци, беху дотрчали на обалу. Породице сто педесет рибара падаху у очајање гледајући слабе лаћице које су упропастиле шест енглеских лађа које су са својом сигурном грађом пркосиле гњову мора. Сваки гледалац са страхом, који је лакше појмити него описати, тражаше очима барку која га интересоваше и према томе, да ли је била потопљена или ван опасности, чујаху се узвици плача, јаука или усклици особите радости. Жене, девојке, мајке, чунаху своје косе, ценаху одело, падаху по земљи, кунијаху и грђаху; други и не гледајући на бол ових првих и не помишљајући да благодаре Богу, коме су до мало пре пружали руке молећи, играху, певаху и са лицем још мокрим од суза показиваху знаке највећег одушевљења: најватренија заветовања, покровитељство доброга Св. Николе, његово моћно посредовање, све то беше заборављено. Може бити дан доцније сетиће се тога, може бити да је ту требало имати мало сажалњива према ближњему, али за време буре егонизам је све... У осталом казали су ми: нека се брине сваки за се...

Деветнаеста глава.

Још исте вечери дођем у Булоњу, где дознам, да је главни командант издао наредбу, да се, сви они, у свима родовима оружја, који су обележени као рђави поданици, одмах похватају и укрцају на лађе за напад. Тиме је се хтело да се очисти војска и заустави кварење, које већ постајаше уочљиво. Дакле једини начин да се издвојим од досадањег друштва био је да напустим „Реванш“, чији сопственик, да би накнадио губитке у последњој битци, неће испустити прилику да испошље некога за ове људе, којих се генерал мишљаше да отараси, а пошто се Канивет и његови верни не требаху више појављивати по логорима, мислио сам, да ми не смета ништа да постанем војник. Снабдевен Лебеловим исправама упишем се у батерију поморских тобџија, која је чувала обалу, и како је Лебел у војсци био капитар то и ја добијем тај чин на првом одмору, то јест, петнаестог дана по доласку. Уредним и исправним животом, умешношћу у руковању топом, што сам знао као неки стари тобџија, заслужио сам брзо наклоност старешина. Једна околност, која је требала да учини да је изгубим, доврши ми задобијање њихове пажње.

Био сам на стражи у утврђењу Ер за време великих плима и осека; време беше страшно, таласи као брда брисаху обалу са таквом силином да су и тешке топове покретали. За сваки нов талас ре-

кло би се да ће одвети утврђење. Било је очевидно, да догод се Ламанш не умири неће се појавити ниједна лађа, те дигнем страже, дозвољавајући на тај начин војницима да се до сутра одморе на креветима. Место њих ја сам бдио, или боље нисам спавао зато што ми се није спавало. Око три сата изјутра допреше ми до ушију неколико речи, које ми се учинише енглеске; у исто доба неко закуца на вратима, на дну степенница које воде батерији. Помислио сам одмах на неки препад, одмах избудим све, напунимо оружје, и већ смо се спремили да скупо продамо свој живот, кад кроз врата чујем глас и јецање неке жене, која мољаше за помоћ. Убрзо сам распознао јасно француске речи: отворите, ми смо страдалници. Колебао сам се за тренутак, али, пошто сам спремио све што треба да први, који се покаже непријатељски, буде убијен, отворим, и видим, уђоше једна жена, једно дете и пет лађара, који су били више мртви него живи. Прва ми је брига била да се огреју; били су мокри до коже и дрхтаху од зиме. Ја и моји другови позајмимо им наше кошуље и одело и, чим су се мало повратили, они нам испричају догађај који их је натерао да сврате к нама. Пошли су из Хаване на лађи са три катарке и, у очи свршетка срећнога путовања, они су се разбили о камените бедоме који нас заграђују, и спасли су се једино хватајући се за греде наше оgrade. Деветнаест њихових другова, а међу њима и капетан, удавили су се у таласима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине ливадичке, актом својим Бр. 716, пита:

Моли се уредништво, да изволи преко „Полицијског Гласника“ одговорити суду овом на следећа питања:

I

По § 471. грађ. суд. пост. земљоделцу се не може узети у попис, за дуг, пет дана земље и кућа са окућницом до једнога дана и т. д.

Ово имање не може ни сам земљоделец продати или ма којим начином отуђити.

Судском пак праксом протумачено је, да и удова заоставша са децом умрлог земљоделца, има право на ово законско благодејање, што је са свим правилно, јер је законодавчева намера била у главном та, да се породица, односно кућа земљорадничка од пролетаријата заштити.

Али како ни законом, ни судском праксом, ни расписом Господина Министра Правде № 354, ни иначе, до сада није објашњено: може ли се жени или удови земљорадника узети у попис за дуг земља кад она нема преко пет дана земље, али има преко пет дана земље са мужевљевим имањем, и обратно, може ли се земљораднику узети у попис за дуг земља кад

он нема преко пет дана земље, али има преко пет дана земље са жениним имањем, то изволиће уредништво по овоме дати потребно објашњење.

II

Кад се између два граничара извесног земљишта породи спор због накнаде штете, која је произашла услед тога, што је тужени својим имањем поред синора засадио гору (багрем) те од ове горе проузрокована је спорна штета у имању тужиоцевог, онда има ли и по ком законском пропису тужилац права на накнаду спорне штете, и ако има, има ли у томе какве разлике између оваке штете, коју је засађена гора учинила, и штете коју је учинила гора, која је сама изникла, као забран (бравик), али која је по времену крчења (разрађивања) старија од прокрченог (разрађеног) земљишта на којој штета постоји у засејаним усевиима?“

— На ова питања одговарамо:

I

Као што се из првог питања види, у њему су истакнута три случаја, где се може изродити питање о попису.

Један је од њих кад је жена удата и има живог мужа, па је она дужник, али њен муж нема без њеног имања онолико земље, колико му штити § 471. грађ. с. пост., а са жениним, пак, има нешто више.

Други је кад је жена удова, па сама нема пет дана орања, али са мужевљевим имањем има више.

И, трећи је, кад муж нема своје земље преко онога што му закон штити, али са жениним имањем има више, а он је међутим, дужник.

Ни један од ових случајева није, истина, нарочито предвиђен прописима § 471. пом. закона, али се они ипак морају решити по правилу, које ова законска одредба поставља.

Узимајући, дакле, да је законодавац хтео да сачува земљорадничку кућу од беде и сиромаштине, уредништво налази, да ни једна сељачка — земљорадничка — кућа, не сме остати без „наглавице“ с обзиром на број глава у кући.

Према томе, кад год су муж и жена сами у кући, па жена има свога оделитог имања, а међутим је она дужник, онда се од њеног имања може продали сав онај вишак, који се нађе преко пет, односно шест дана орања и куће, кад се њено и мужевљево имање узму заједнички.

Прво се, дакле, из заједничког имања издвоји *наглавица*, па онда вишак жениног имања може бити предмет пописа за њене дугове.

Кад је жена удова, а међутим је она дужник, онда такође треба обезбедити за дом и све пореске главе у кући „наглавицу“, па ако што преко тога претекне, онда се из остатка женине — удовиног имовине може вршити наплата.

Где су муж и жена сами, па је муж дужник, али он лично нема више од „наглавице“, онда ту не може бити речи о наплати, без обзира на то, што са жениним имањем има више, јер жена није дужна да плаћа мужевљеве дугове својим имањем, нити да му обезбеди „наглавицу“.

II

У свима случајевима, кад појединци засађују поред свога имања багрем или какву другу живу ограду, па њоме наносе штете суседним усевима, они могу бити одговорни за штету, јер својим радом проузрокују ову.

Како се и на који начин може то сузбијати, видеће се из расписа г. Министра Народне Привреде од 14. јануара 1903. год. П. № 21903, који гласи:

„Поводом питања начелства округа смердерског, да ли се на основу закона може стати на пут подизању ограда од багрема поред винограда, ја сам по 14. пр. м-цом П.Бр. 3662, а по овом питању упутио начелству акт ове садржине.“

„Ако по грађанском закону не може да се стане на пут сађењу багрема и других високих дрвета поред подигнутих винограда на америчкој подлози, по писму, начелства актом од 25. фебруара тек. год. Е.Бр. 158 и 161, онда томе може да се стане на пут по закону о чувању пољског имања. Но не стоји тако, као што начелство наводи у предњем свом писму јер ја налазим, да се и по самом грађанском закону а с погледом на прописе §§ 211 и 800 овог закона, сађењу багрема и других високих дрвећа, може да стане на пут, кад оно штети праву уживања сопственика оних имања, којима се хладом и изданцима подигнутих дрвећа чини штете на имању.“

„По назначеним параграфима овога закона, остаје сваком право, да ужива своје имање по вољи, али тако исто и право уживања ограничено је тиме, што ником није дозвољено да уживајући своје имање прави другом штету, било то намерно или ненамерно, што је овде случај.“

„Дакле, и самим овим може се стати овом злу на пут, но за ово као што је напред поменуто има ослоњаца и у закону о чувању пољског имања.“

По чл. 1 овог закона судиће се све штете које се учине на њивама, ливадама и виноградима, па било оне учињене стоком или којим било другим узроцима, а према чл. 27. овог истог закона, дужност је општинским судовима да потесе удесе тако, како ће се усеви једнога рода, у које долазе *виногради*, груписати на једно место.“

„Последњом алинејом овога члана закона, дато је право среским управним властима, да оне саме изврше груписање усева, ако то не буду хтеле или могле да изврше општинске власти.“

„На основу свега напред изложеног позивам начелство, да према овоме забрани сађење багрема и високих дрвета по местима где се виногради подижу а који су искључиво виноградски положаји како би се сопственици винограда сачували очигледне штете, жртвујући и сувише средстава и труда око обновљавања винограда на америчкој подлози.“

Што се тиче оних случајева, где су појединци уз туђе забране или вођаке раскрчили земљиште и почели га зирати, па им се наноси штета усевима услед хлада што га чини дрвеће, ту не

може бити одговорности да сопственика забрана и вођака, јер они нису учинили ни једним својим поступком никакву противправну радњу, којом би вређали туђе интересе, него су сами сопственици зирањем земљишта у напред пристали да трпе штету, у колико би ова долазила од суседства са већ постојећом шумом и вођацама.

II.

Суд општине брестовачке, актом својим Бр. 424 пита:

„На дан 8 овог мес. у овој општини био је избор једног кмета за ову општину.

Кандидатских листа било је две, од којих је једна добила 92, а друга 28 гласова-куглица.

По гласачком списку гласало је 122 гласача, према чему се види да су гласачи украли и однели 2 куглице јер исте при бројању, у кутама нису нађене.

Бирачки одбор решењем својим Бр. 391 (сви га потписали) због ове сметње покварио је овај избор, те нису ниједног кандидата огласили за изабраног, и акта доставио општ. суду и одбору, који је одредио да се на дан 29 овог месеца изврши накнадни избор по новим кандидатским листама.

Суд је дознао да је први кандидат подиго кривичну тужбу противу бир. одбора што га није огласио за изабраног, и противу суда и одбора општ. што су одредили други дан за избор, — о овоме је извештена ср. власт.

Мели се уредништво да у првом наредном броју изволи изнети обавештење: има ли по овој ствари какве кривичне одговорности и кривице, код кога, зашто, и на основу кога законског прописа.

Обавештење је од неодољне потребе суду што скорије.“

— На ово питање одговарамо:

Како су два гласа била без утицаја на резултат избора, јер један од кандидата има апсолутну већину од дошавших гласача, то је бирачки одбор погрешно, што није огласио за изабраног онога кандидата, који је имао 92 гласа, нити је у опште било места другом избору.

Против оваког његовог рада требало је изјавити жалбу, и Савет би, нема сумње, нашао да је избор правилан, те би избрани био оглашен за кмета.

Уредништво налази, да у овој радњи, и ако је неправилна, нема услова за казнену одговорност до бирачког одбора, јер се не види да је он овакву одлуку донео само из намере да осујети избор, него је тако разумевао законске одредбе.

У осталом, баш кад би се ова намера могла и утврдити, незгодно је што закон о општинама не предвиђа казну за овакве случајеве.

Општински суд и одбор не могу одговарати ни у ком случају, јер је њихова радња неодољива последица рада бирачког одбора — они су морали одредити дан за избор, кад овај није извршен.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Брашнарске радње у реону сеоских општина не подлеже плаћању дућанске аренде, јер ни по свом постанку, ни по начину рада, не спадају у категорију радња, које предвиђа закон о сеоским дућанима.

Одбор општине в. донео је одлуку и овом одредио, да брашнарске радње у реону општине в. плаћају на име дућанске аренде, у корист општинске касе, свака по 250 динара, с тим, да плаћање буде у тромесечним ратама, а новац, отуда добивен, да се употреби на олакшање општинског приреза.

По жалбама интересованих лица, а и по званичној дужности, надзорна власт размотрила је ову одлуку одборску па ју је решењем од 12. фебруара 1912. године № 2452 одобрила, а жалбе одбацила као неумесне.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што ове радње ни по свом постанку, ни по начину рада, па ни по артикулу, који извозе, не спадају у категорију радњи, које предвиђа закон о сеоским дућанима, према чему се исте радње не могу ни оптеретити дућанском арендом.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 21. марта 1912. год. № 2997.

Један случај умесног задржања од извршења одлуке општинског одбора о одобрењу издавања под закуп општинског земљишта.

Одбор општине в. донео је одлуку 1. децембра 1911. год. № 10292, којом одобрава лицитацију о давању под закуп општинског земљишта за 1912., 1913. и 1914. год., коју је општински суд извршио према одлуци одборској од 12. септембра 1912. год. № 7709, а по којој је целокупна цена изнела суму од 5976.70 динара.

Надзорна власт решењем од 4. јануара 1912. год. № 307, а на основу чл. 152. закона о општинама, задржала је од извршења ову одлуку из ових разлога:

1., што у одлуци нису именована лица, која су узела општинско имање под закуп, да би се могла ценити законитост исте одлуке (чл. 71. у вези чл. 105. закона о општинама);

2., што по наредбама општински суд није послао препис протокола лицитације овога закупа, нити је јавио, колика је била закупна цена прошлог закупа, нити су најзад послата ма каква акта о томе, и

3., што у истој одлуци нису испуњени услови, који су прописани чл. 80. и 83. закона о општинама.

У жалби, изјављеној Државном Савету, општински суд навео је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1., што је одборска одлука по чл. 85. одељак II. закона о општинама постала извршном, јер је надзорна власт није у законом року задржала од извршења;

2., што су одборске одлуке за овакве случајеве по тач. 3. чл. 86. закона о општинама коначне и не подлеже даљем разматрању, и

3., што су при доношењу одлуке испуњени сви услови, па и они из чл. 80. и 83. закона о општинама.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 21. марта 1912. г. № 3883.

Државни Савет није надлежан за расправу питања о награди стараоца пописане покретности, јер је по § 466. б. грађ. суд. поступка остављено полицијској власти, како има да поступи у одмеравању ове награде.

Коста С. и Милун С., овд., као стараоци узабрањене покретности Браће П., трг. из Београда, молили су извршно одељење Управе града Београда, да им се исплати на име старалачке награде и трошкова за пописану покретност Браће П., овд., 9349.40 дин., према поднетим рачунима.

Извршни Одељак Управе града Београда решењем својим од 4. новембра 1911. год. № 21726, на основу § 466. б. грађ. суд. пост. одредио је молиоцима у име награде и трошкова 3074.70 дин., а од осталог тражења одбио их је и упутио надлежном суду, да тамо своје тражење докажу.

По изјављеној жалби, ово решење одобрио је и Министар Унутрашњих Дела решењем од 27. фебруара 1912. године № 1502.

У жалби изјављеној Државном Савету жалиоци су навели, да је решење Министрова неправилно с тога, што је Извршни Одељак Управе града Београда био дужан одредити им тражену награду, а не упућивати их суду на парницу.

Државни Савет нашао је, да је по § 466. б. грађан. судског поступка остављено полицијској власти, како има да поступи у одмеравању награде стараоцу. По том закону полицијска је власт расправила питање о старалачкој награди.

Према овоме, питање, које жалитељи покрећу жалбом, не спада у област административних спорова, за расправу којих је, по чл. 48. зак. о пословном реду у Државном Савету, надлежан Државни Савет.

С тога је, на основу чл. 25. саветског пословника, решио, да се жалба одбаци као ненадлежној власти поднесена.

Одлука од 20. марта 1912. г. № 3261.

Јос. К. Ст.

Интабулација стављена на имање продавца, за обезбеду куповне цене, не може се скинути без престанка купца и ако продавац нема довољно земље да би могао продати имање према § 471. грађ. с. пост. отуђити.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 3. марта 1912. год. № 2978.

Тужилац С. С. у тужби датој пожарничком првостепеном суду навео је, да је са туженим Д. С. направио уговор о

куповини и продаји извесног свог имања, по коме му је то имање продао за 2500 дин. О овој продаји начинили су писмено са уговореном интабулацијом на продато имање, ако продавац С. за месец дана не изда тапију.

Па како он — тужилац нема довољно земље по закону, тражио је да суд уништи овај уговор, а интабулацију стављену на продато имање огласи за неважећу.

Тужени је навео да нема места поништају уговора и скинућу интабулације.

Првостепени суд пресудом својом од 1. септембра 1911. год. № 22052, пошто је нашао да тужилац не може уговор да испуни према § 471. грађ. суд. пост., уништио је поменути уговор и стављену интабулацију на продато имање скинуо. Ову пресуду првостеп. суда одобрио је и Апелациони Суд пресудом својом од 12. новембра 1911. год. № 5975.

По по жалби тужене стране Касациони Суд је примедбама свог III. одељења од 31. децембра 1911. г. № 17227 поништио поменути пресуду Апелационог Суда а са разлога:

„Погрешно је Апелациони Суд одобрио пресуду првостепенога суда односно скидања интабулације са имања туженог. Јер, уговор о продаји имања и правно је могућан и морално допуштен, а што се он не може извршити узрок су наређења економско-политичке природе, а ако су наређења § 471. грађ. с. пост. била позната парничним странама, што закон предпоставља, онда је о њима много више имао водити рачуна тужилац као продавац.

Према томе, раскинуће тога уговора не може да повлачи за туженога губитак онога што је дао, него по наређењима § 915. грађ. законика, има ствар да се врати у пређашње стање, а повраћај у пређашње стање не значи само да тужени изгуби право на купљену земљу, него и да тужилац врати туженом суму, коју је према уговору примио, иначе би било неправедно богаћење тужиоца на штету туженога.

Како тужилац није примљену суму вратио, и како је за обезбеду исте сам ставио интабулацију на своје имање, то суд није имао законског ослона да ово обезбеђење скида без престанка тужене стране.

То, што тужилац сада нема довољно имања, није разлог да интабулација не може остати, јер наплата интабулисаних суме у овом тренутку само је релативно а не апсолутно немогућа, пошто тужилац може у току времена имати и више имања него што му штити § 471. грађ. суд. пост. те има се ценити тек кад настане питање о извршењу осуде за наплату овог потраживања туженог а не још сада“.

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе Касационог Суда, већ је дао следеће противразлоге:

„1. Апелациони Суд се није могао сложити са гледиштем Касационог Суда о правној природи одредбе тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. Апелациони Суд сматра, да је ово наређење увек прохибитивне природе. Оно је јавног карактера и апсолутно забрањује, да се земљоделац лиши

својине и уживања дела имаовине овим законом заштићене било вољно-правним актом земљоделца (уговорима) било по тражењу трећих.

У сваком случају отуђења овог заштићеног дела и саме судске власти по § 471. тач. 4 а грађ. суд. пост. и тач. 11. правила Министра Правде од 4. фебруара 1874. № 354 (зб. XXVI. стр. 14.) дужно су по службеној дужности одбити санкцију таквом уговору или тужби за његово реализање, јер су такви уговори противни закону и забрањени у јавном интересу. Наређење § 471. тач. 4 а грађ. с. пост. не стоји на диспозицији странака и не чини уговор само рушљивим већ ништавним. Ова забрана отуђења одређеног имања земљоделчевог, чини такве уговоре по закону недозвољеним и правно немогућим. У даном случају власти су обавезне по дужности чувати од повреде ову забрану отуђења имања земљоделчевог без обзира на то, да ли су се и уколико саме странке старале, да им уговор о отуђењу не дођу у колизију са поменутиим наређењем.

Према овоме и ако су мотиви законодавца били економско-политички за доношење наређења тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. те да сачува земљорадника као најмногобројнију класу грађана од бескућништва, а не принцип чисто морални или правни, — ипак је забрана императивна за све и чини заштићени део имања земљоделчевог правно-немогућим предметом уговора о отуђењу и оних који воде отуђењу те спада у услове на § 538. грађан. законика који чини такве уговоре ништавним.

2. По § 471. тач. 4 а грађ. суд. пост. онај део имања, који је земљоделцу забрањено отуђити ма којим начином, не може се ни у попис узети па ни задужити. Ово је јасно изражено у V. одељку истог наређења.

По § 305. грађ. законика за залогу могу служити само оне ствари, које међу људима пролазе.

Као што је напред наведено имање заштићено тач. 4 а § 471. грађ. суд. пост. правно је искључено из промета. Земљоделцу је забрањено да га отуђи или задужи; а забрањено је и властима, да га могу узети у попис за дугове земљоделчеве.

Попис о коме се говори у § 471. грађ. с. пост. по својој правној природи и циљу, а према § 472. грађ. пост. сматра се за залогу и има иста правна дејства као и интабулација, јер и једна и друга залог по § 304. и 320. грађ. зак. воде отуђењу пописаног односно интабулисаних имања на случај ако се гарантовани дуг не плати.

Према томе, као што је ништаван уговор о отуђењу имања заштићеног тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. тако је исто ништаван и попис и интабулација као и друге врсте залог на том имању, јер су законом забрањене и односе се на ствари, које се по изречном законском наређењу у јавном интересу не могу ни задужити ни заложити ни отуђити, а које се сматрају као и да нису својина земљоделчева и да он нема права располагања са њима већ да су дуђа.

А ако се уговором странака залога (интабулација) и поред ове забране конституише, онда је такав уговор по наведеном § 305. и 538. грађ. зак. у вези § 471. тач. 4 а грађ. пост. ништаван, и суд ће га по тужби ма које стране поништити кад му се то затражи и док интабулисано имање под поменутом забраном постоји.

У прилог овог мишљења Апелационог Суда постоји у тач. 12. поменутих правила за извршење поменуте наредбе тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. изрично објашњење Министра Правде, где се јасно вели: *„да кад се једно добро ни којим начином не може отуђити следствено да се оно ни задужити не може“... „ако би поверитељ ставио за сигурност дуга интабулацију на горње имање, јер почем је законодавац казао, да се то имање не сме продати, узима се да поверитељева интабулација стоји на једном имању, кога управо нема“...*

У IV. одељку помен. тач. 12. правила објашњава се... *„да приватни поверитељи сами воде бригу о томе, колико који имања има, и да ли који има и каквог имања, које се на случај ако се зајам учини, да на време не плати, у попис узети може“.*

3. Кад се интабулација не може ставити на имање које стоји под заштитом тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. јер она има за циљ овлашћ ње поверитељево, да се продајом имања на интабулисано потраживање наплати, онда гледиште Касационог Суда изречено у примедбама: да је наплата интабулисане суме у овом тренутку релативно, а не апсолутно немогућа што дужник може стећи доцније и више имања; а сем тога, што се могућност наплате има да цени тек приликом извршења осуде, — стоји у колизији са наређењем тач. 4 а § 471. гр. с. пост.

Овај закон забрањује, да земљоделац може задужити заштићено му имање, што се изравнава отуђењу, и да се стављање интабулације на то имање сматра као да је стављена на имање, кога земљоделац нема и које је искључено из промета.

Егзистенција овакве интабулације противи се одредбама §§ 305., 314. и 538. грађ. законика и легалност конституисању такве интабулације има се у свако доба, кад буде пред судом оспорена, одрећи и огласити њен нулитет, јер јој оскудева законски основ, а не само онда кад се тражи реализација интабулисаних тражбина.

Интабулација је сталан и трајан терет на имању и има за циљ његово отуђење те се по тач. 4 а § 471. грађ. с. пост. у свако доба може по захтеву скинути по оном истом принципу, по коме се може поништити и уговор о отуђењу

У овом спорном случају спорни уговор садржи одредбе како о уговору куповине и продаје и исплати цене, тако и о конституисању интабулације у корист туженог као купца. На кад се тужбом тражи поништај целог уговора што је противан тач. 4 а § 471. гр. с. пост. онда поништај уговора куповине и продаје као главне ствари повлачи и скинуће интабулације, јер се овим по § 915. грађ. зак. враћа ствар у првобитно стање.

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је примедбе свога III. одељења, а противразлоге Апелац. Суда одбацио,
М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јаков Бончар, из Љубљане у Славонији, чију слику износимо, окривљен је због фалсификата, али се налази у бегству.

Јаков Бончар.

Јаков је стар 31 годину, средњег раста, лица пуног округлог, косе смеђе, очију плавих, Акт Управе града Београда Бр. 11480.

Љубомир Стојковић и Миливоје Милетић, осуђеници Пожаревачког Казненог Завода, побегли су са рада.

Љубомир је стар 21 годину, малог раста, косе црне, чела малог, обрва и очију црних, бркова малих црних.

Миливоје има 20 година, високог је раста, косе, обрва и очију црних, бркова малих жутих.

Први је родом из Београда, други из Крагујевца.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр. 1575.

Велисав Адамовић, земљоделац из Стубленице, стар 18 година, висок 160 см. косе риђе, бркова малих белих, обрва белих, добро развијен, по лицу пегав и црвен, у одећу сељачком, одговара за покушај убиства, али се налази у бегству.

Депеша Начелника Ср. Тамнавског Бр. 2571.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуће властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Богдан М. Станић, из Коњарника, чија се слика износи, извршио је 17. јула пр. год., убиство над Петром Шутковићем из Коњарника, и покушај убиства над Видаком Перовићем из истог села, — учинио дела казнима по §§ 155. у вези § 41. кривичног закона, па побегао и у иностранству се крио све до 12. априла ове године, када се вратио потраг и из брзометне пушке убио Видака из Коњарника, па опет побегао.

Богдан М. Станић.

Богдан М. Станић по извршеним поменути делима одметнуо се од власти да чини и даље казнима дела. —

Богдан је стар 21 годину, раста средњег, сув, бркова малих, црних, голобрад, црне косе, очију смеђих, од одећа има на себи: војничке панталоне, цокуле, плаву шајкачу и сељачки фермен од црног сукна; носи собом реденик и брзометну пушку,

На основу чл. 9. закона о јавној безбедности Начелство Округа Топличког позива Богдана да се у року за 20 дана, од дана, кад овај оглас изађе у «Српским Новинама», пријави најближој полицијској власти или најближем Првостепеном Суду. Ако се Богдан не одазове овоме позиву, начелство ће са њим поступити по чл. 10. закона о јавној безбедности и огласити за хајдука.

Из канцеларије Начелства округа Топличког 15. априла 1912. год. у Прокупљу Бр. 2886.

КРАЂЕ СТОКЕ

Марку Маринковићу, из Куле, украдена су два коња. Један је затворен алат, у обе задње ноге путаст, на предњој левој ноzi, изнутра над копитом, има белу длаку, лисаст, матор 5 година, и има жиг положено «К». Други је отворено алат, матор 6 година, у обе задње ноге путаст, лисаст.

Депеша Начелника Среза Пожаревачког Бр. 6222,

Манастиру у Букову, украдена су два коња. Један је стар 10 година, висок 150 см. без роваша, а други матор 7 година, висок 145 см. такође без роваша.

Депеша Начелства Округа Крајинског Бр. 4024.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

УХВАЋЕН

Драгомир Николић, одбегли осуђеник, чија је слика изнета у прошлом броју листа, ухваћен је и враћен у Завод.